

Posudek oponenta
na rigorózní práci Ing. Jana Vokála
„Náboženská svoboda a ochrana lidských práv v Evropské unii – příspěvní Svatého
stolce“,
Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2009, 203 s.

Autor ve svém prohlášení na s. 2 uvádí, že předmětná rigorózní práce byla v italské verzi obhájena jako doktorská práce v oboru obojího práva na Právnické fakultě Papežské univerzity lateránské v Římě v roce 2008; k obhajobě jako rigorózní práce na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze je předložena její česká verze.

Posuzovaná rigorózní práce je velmi široce pojatou dogmatikou právního zajištění realizace náboženské svobody v evropských státech. Důraz je položen na její primární mezinárodněprávní zajištění v rámci ochrany lidských práv všeobecně, a následně promítnutí takto stanovených postulátů do právních řádů jednotlivých evropských států.

Autorovo historické zakotvení předmětné tematiky základních práv a svobod rozvíjené v první kapitole rigorózní práce od známých textů Ur-Nammuových zákonů, Chammurapiho zákonů, Aristotelovy Etiky Nikomachovy, až po edikty indického krále Ašóky, je mně sice osobně velmi blízké, ale jako oponent si kladu otázku, zda tematika jak historicky, tak věcně tolik vzdálená vymezenému tématu rigorózní práce, je zde opravdu namístě. Bližší je již zdůraznění boje Bartoloměje de Las Casas z univerzity v Salamance o uznání původních obyvatel Ameriky za lidské bytosti, jeho úporného boje s Janem Sepulvedou a nakonec vítězství dané královským souhlasem, aby uznání práv domorodců bylo vtěleno do „nových zákonů“ z roku 1542. Stále však ještě nejde o náboženskou svobodu.

V souvislosti s častými citáty v této části rigorózní práce, ale i některými citáty později uváděnými, se přimlouvám v případě posuzované rigorózní práce za prominutí zvyklosti našich vysokých škol žádat na autorech vědeckých pojednání, aby citovali v překladu do češtiny, nikoliv v originále. Citace z Deklarace práv člověka a občana ve francouzském originále nepochybně ovšem zní slavnostněji než v překladu.

Zcela správně a podle mého soudu úspěšně se autor podává definicí jednoho z výchozích pojmů své práce, a sice pojmu „náboženská svoboda“. V části rigorózní práce začínající na s. 23 věnuje tomuto bodu náležitou pozornost. Za důležité považují především autorovo rozlišení mezi „svobodou od ...“ a „svobodou k ...“. Vynikajícím je zdůraznění podílu Johna Locka na vymezení náboženské tolerance a požadavku konfesně neutrálního státu. A nakonec jasných projevů směřujících k obhajobě lidské důstojnosti a svobody v náboženské oblasti v dokumentech Druhého vatikánského koncilu, které autor podrobně cituje. Jde zvláště o konstituce *Lumen Gentium* a *Gaudium et Spes*, správně je zdůrazněna deklarace *Dignitatis Humanæ*. Snad mohl autor ještě více zdůraznit převratný význam této deklarace v rámci vývoje realizace náboženské svobody ze strany oficiálního pohledu katolické církve.

Zajímavým je výklad o změně situace v Evropě po roce 1989. I zde je autorův záběr zaměřen hodně do šířky. K údajům na s. 32 týkajícím se polského vývoje bych měl výhradu

k představení Solidarity jako katolického hnutí a snad by zmínka o konkordátu z roku 1993 měla obsahovat i fakt, že k jeho ratifikaci došlo až roku 1998.

Kapitola o náboženství v Evropě obsahuje velký počet údajů z oboru religionistiky, i pohledů spíše teologických. V případě tripartice křesťanství (s. 58) bych se přimlouval za větší respektování protestantských názorů, a zejména za používání obvyklého výrazu „reformace“.

S napětím lze číst kapitolu o laickém rázu státu a definování této „laické“ podstaty. Již také z toho důvodu, že ne zcela totožný je přístup dvou právních kultur k uvedenému tématu – italské a francouzské – při stejné zálibě v uvedeném výrazu, kterou právě tyto dvě právní kultury mají. Škoda, že v práci není řeč o rozdílu mezi laicitou a laicismem. Zvláštní pozornost není věnována ani státům, které státní náboženství nahradily nacionalistickou nebo ateistickou ideologií.

Výklady o jednotlivých zemích Evropy obsahují jak některé základní konfesněprávní údaje o každé z nich, tak mnoho údajů statistických. Ve výkladu o České republice na s. 128 snad mělo být pro úplnost uvedeno, že konkordát z roku 2002 nebyl ratifikován.

Závěrečné kapitoly, věnované mezinárodním aktivitám Apoštolského stolce, jsou nepochybně velkým přínosem.

Celá rigorózní práce je obohacením české právní literatury o řadu pohledů především na základě bohatě citované italské literatury. V budoucnu autor jistě zohlední i literaturu jiných evropských univerzit, např. lovaňské, trevírské, cardiffské či lublinské.

Rigorózní práce Ing. Jana Vokála je velmi zdařilým dílem, které doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 17. 5. 2009

Prof. JUDr. Jiří Rajmund Tretera
katedra právních dějin